

Przewodnik

Współpraca w Zespole Konsultacyjnym

– pytania i odpowiedzi

Drogi Doradco Dostępności Uczenia się,

znalazłeś się/znalazłaś się w nowej sytuacji koordynowania prac związanych z dostosowaniem środowiska szkolnego. Przekazujemy w Twoje ręce narzędzie, jakim jest Szkolna Ocena Funkcjonalna Ucznia. Może okazać się pomocna podczas przeprowadzania oceny, planowania ewentualnej interwencji, jej monitoringu i ewaluacji.

W tym materiale szkoleniowym wspólnie zastanowimy się nad współpracą w zespole specjalistów, nauczycieli przedmiotów, świetlicy, pracowników biblioteki, personelu niepedagogicznego, wreszcie rodziców i samych uczniów, którzy mogą być włączeni w proces diagnozy. To potencjalnie bardzo dużo osób. W rzeczywistości będziesz współpracował/współpracowała z osobami bezpośrednio znającymi ucznia.

Pokażemy obecnie rekomendowany i stosowany w świecie transdyscyplinarny model współpracy.

Tabela 1. Podejście multidyscyplinarne, interdyscyplinarne i transdyscyplinarne – podstawowe różnice

	Zespół multidyscyplinarny	Zespół interdyscyplinarny	Zespół transdyscyplinarny
Proces oceny	Członkowie zespołu przeprowadzają odrębne oceny	Członkowie zespołu przeprowadzają oceny w zakresie swojej specjalności i udostępniają wynik pozostałym	Specjaliści i rodzina wspólnie planują i przeprowadzają całościową ocenę
Opracowanie planu interwencji	Plany oddzielne dla poszczególnych specjalności	Członkowie zespołu odrębnie definiują cele dla swojego obszaru działania, ale udostępniają gotowy plan reszcie zespołu i mogą uwzględnić jakąś usługę lub plan zespołu	Specjaliści i rodzina opracowują plan interwencji dostosowany do obaw, priorytetów i zasobów rodziny
Wdrożenie planu interwencji	Każdy specjalista oddzielnie realizuje swój plan zgodnie z posiadaną wiedzą	Każdy specjalista realizuje swoją część planu, jeśli to możliwe uwzględniając inne obszary interwencji	Jeden członek zespołu, specjalista wiodący, odpowiada za wdrożenie planu wspólnie z rodziną
Przewodnia filozofia	Członkowie zespołu uznają, że wkład innych specjalności jest ważny i potrzebny	Członkowie zespołu odrębnie opracowują swoje programy jako części planu interwencji,	Członkowie zespołu wspólnie uczą się nawzajem i pracują, przekraczając granice swoich dyscyplin podczas

		wymieniają jednak ze sobą niektóre informacje	wdrażania zunifikowanego planu interwencji
Udział rodziców	Rodzice spotykają się indywidualnie z każdym członkiem zespołu	Rodzice spotykają się z zespołem lub przedstawicielem zespołu	Rodzice są pełnoprawnymi i aktywnymi członkami zespołu i uczestniczą w jego pracy na wszystkich etapach interwencji
Komunikacja między członkami zespołu	Zwykle nieformalna	Okresowe spotkania zespołu w celu omówienia przypadku	Regularne spotkania zespołu: wymiana informacji, wiedzy i kompetencji między członkami zespołu

Źródło: *Wczesna interwencja. Praktyki rekomendowane. Przewodnik dla specjalistów.* (2020); tłum. P. Cichawa. Warszawa: EZRA. UKSW., s. 236–237.

Mamy nadzieję, że materiały, które dla Ciebie przygotowaliśmy, będą użyteczne i pomogą Ci dbać o dostępność uczenia się w Twojej szkole.

Pytania i odpowiedzi

Jesteśmy lub byliśmy na którymś etapie naszej kariery nauczycielami. Stale współpracujemy z nauczycielami, doradcami metodycznymi, rodzicami i uczniami. Szkolimy, wspieramy, szukamy rozwiązań, badamy środowisko szkolne. Szczególnie ważne jest dla nas zagadnienie dostępności. Często spotykamy się z obawami czy wątpliwościami dotyczącymi własnych kompetencji, współpracy, czy możliwości środowiskowych w kwestii Szkolnej Oceny Funkcjonowania Ucznia. Zebraliśmy je i uporządkowaliśmy w formie pytań.

Dlaczego procedura SzOF jest tak skomplikowana?

Fot. Shutterstock 2074584982

<Tekst alternatywny: Grafika: pięć postaci ustawiających duże puzzle, dwie trzymają zewnętrzne puzzle, jedna w środku prezentuje je, dwie siedzą na puzzlach, trzymając na kolanach laptopy, jeden puzzle jest zwieszony z góry, w tle duża chmura i małe chmurki.>

Jak każda aktywność wymagająca zdobycia nowych umiejętności lub poznania nowych zasad, procedura Szkolnej Oceny Funkcjonalnej może wydawać się skomplikowana. Czy zdarzyło Ci się mieć do czynienia z grą, której instrukcja była tak długa, że nawet nie spróbowałeś/spróbowałaś w nią zagrać? A może musiałeś/musiałaś sam/sama składać szafkę z szufladami? Samodzielne zmagania pochłaniają dużo czasu. Przydatny okazuje się ktoś bardziej doświadczony, kto nauczył się na swoich błędach, ma większą wprawę, zna sprytne rozwiązania. Wtedy myślisz sobie: Dlaczego wcześniej nie skorzystałem/skorzystałam z pomocy? Oszczędziłoby to mój czas i nerwy. Badacze dołożyli wszelkich starań, żeby przedstawić procedurę SzOF w sposób możliwie jednoznaczny – stąd objętość i profesjonalny język, które mogą przytłaczać. W tym poradniku posłużymy Ci naszym doświadczeniem z nadzieją, że ułatwi to Twoją pracę.

Dlaczego tych pytań jest tak dużo? Przecież mam własne obserwacje, swój schemat, którym posługuję się od zawsze.

1684938169

*** Fot. Shutterstock 1684938169

<Tekst alternatywny: Grafika: postać kobiety obramowana jakby telefonem prezentuje coś czterem siedzącym postaciom, nad nimi ikony komunikacyjne – dymki, koperta, nuty, w tle zarys Ziemi i motywy florystyczne.>

Rzeczywiście, niemal 200 pytań w Arkuszu Obserwacji Ucznia to dużo. Jest to związane z powszechną praktyką pomiaru psychologicznego/pedagogicznego. Pytania zostały szczegółowo wyselekcjonowane i sprawdzone w szkolnych środowiskach. W projekcie Model Wsparcia Międzysektorowego w roku 2023 Formularz Konsultacji Zespołowych zastosowano w badaniach 8 tysięcy uczniów, a Arkusz Obserwacji Ucznia – w badaniach 2 tysięcy uczniów 36 powiatów w Polsce. SzOF ma empirycznie sprawdzoną strukturę. Jej przygotowanie oraz stosowanie wpisują się w tzw. Evidence-Based Practice (EBP) – praktykę opartą na dowodach naukowych, co poprawia jakość, rzetelność Twojej pracy oraz zwiększa zaufanie. Ze względu na dywersyfikację źródeł informacji, pracę w zespole, włączenie najbliższych, najbardziej zaangażowanych osób ze środowiska ucznia, maksymalnie zbliża do obiektywizmu oraz ułatwia późniejszą ewaluację.

Metody i narzędzia diagnostyczne

Rekomendowane narzędzia do oceny funkcjonowania psychospołecznego dzieci/uczniów w przebiegu oceny funkcjonalnej w przypadku występowania następujących trudności: uszkodzenie słuchu, specyficzne zaburzenia uczenia się,

zaburzenia rozwoju mowy i języka, dysfunkcja wzroku, zaburzenia rozwoju intelektualnego, zaburzenia ze spektrum autyzmu, zaburzenia zachowania i emocji
W: Otrębski W., Mariańczyk K., Amilkiewicz-Marek A., Bieńkowska K.I., Domagała-Zyśk E., Kostrubiec-Wojtachnio B., Papuda-Dolińska B., Pisula E. (2022). *Standardy przebiegu oceny funkcjonalnej oraz planowania wsparcia edukacyjno-specjalistycznego*. Lublin: Wydawnictwo KUL.

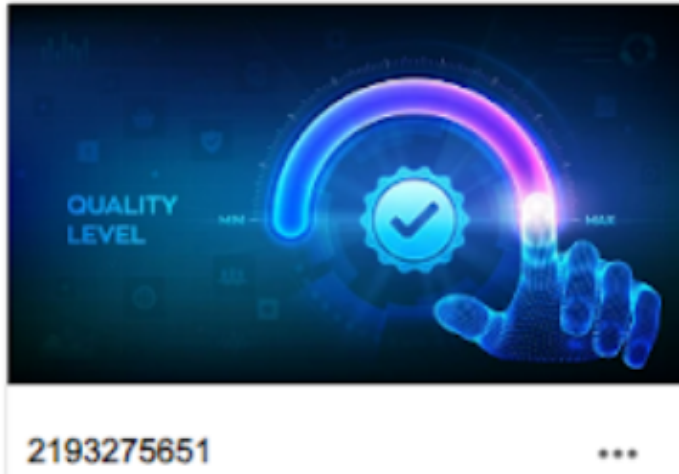
<http://hdl.handle.net/20.500.12153/4037>

Krasowicz-Kupis G., Wiejak K., Gruszczyńska K. (2015). *Katalog metod diagnozy rozwoju poznawczego dziecka na etapie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Tom I – narzędzia dostępne w poradniach pedagogiczno-psychologicznych i szkołach*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

<http://eduentuzjasci.pl/publikacje-ee-lista/inne-publicacje/1141-katalog-metod-diagnozy-rozwoju-poznawczego-dziecka-na-etapie-edukacji-przedszkolnej-i-wczesnoszkolnej.html>

W kwestionariuszu zostały zebrane pytania skierowane do wszystkich odpowiedzialnych za proces nauki i wychowania ucznia. Zbieranie danych od osób realnie zaangażowanych, na przykład nauczyciela świetlicy, nauczyciela współorganizującego, nauczyciela prowadzącego koło zainteresowań czy grupę tematyczną zapewnia kompleksowość oraz buduje relacje wspierające rozwój. Włączenie środowiska ucznia dodatkowo dzieli odpowiedzialność i rzuca szerokie światło na rzeczywistość ucznia. Poszczególne osoby mogą wypełniać fragmenty, które szczególnie dotyczą ich obszarów, na przykład wychowawca czy nauczyciel świetlicy może zaznaczyć ogólne zadania i obowiązki, nauczyciel WF-u – motorykę i poruszanie się, wzajemne kontakty i związki międzyludzkie mogą być obserwowane podczas działalności w kołach zainteresowań czy zorganizowanym czasie wolnym w bibliotece, stołówce lub świetlicy. Wiedza pozyskana z obserwacji różnych osób, dotycząca tych samych obszarów, wiarygodniej przedstawia funkcjonowanie ucznia w różnych okolicznościach. Głównym celem naszych oddziaływań jest przecież lepsze rozpoznanie indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia oraz efektywne włączenie go do satysfakcjonującego uczestnictwa wśród rówieśników oraz zwiększenie aktywności w szkole i poza nią.

Po co ta cała formalizacja? Przyporządkowywanie do kodów ICF?

Fot. Shutterstock 2193275651

<Tekst alternatywny: Grafika: na ciemnym tle jasny, świecący palec wskazujący kreśli półkole nad symbolem zaznaczenia wyboru, z lewej strony napis: QUALITY LEVEL.>

Wypełnianie kolejnej dokumentacji może wydawać się zbędnym obciążeniem. Jednak stosowanie wystandaryzowanych narzędzi ułatwia ewaluację – wyraźnie widzimy, w których obszarach nastąpił progres i nad czym powinniśmy jeszcze popracować. Samo przyporządkowywanie do kodów ICF dla naszej aktywności szkolnej nie jest konieczne. Spójność SzOF z Międzynarodową Klasyfikacją Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia na poziomie tytułów rozdziałów składnika Aktywność i uczestniczenie zapewnia jednolitość definicyjną (wspólny język) między resortami zdrowia, edukacji i społecznym, przez co ułatwia przekazywanie informacji oraz kontynuowanie terapii w sytuacji zmiany szkoły w obrębie miasta, kraju czy nawet międzynarodowo.

Czy musimy się tak często spotykać?

1569938782

*** Fot. Shutterstock 1569938782

<Tekst alternatywny: Grafika: Na jasnym tle z refleksami światła kolorowe sylwetki ludzi, narysowana między nimi sieć połączeń, w prawym górnym rogu dwa palce wskazują jedną z sylwetek, wokół miejsca styku narysowane są rozchodzące się koła.>

Częstotliwość spotkań jest uzależniona od potrzeb, konkretnej sytuacji. W przebiegu procesu istotne są trzy punkty: (1) Zgłoszenie problemu ucznia przez niego samego, rodzica, wychowawcę, nauczyciela przedmiotu, szkolnego pedagoga, psychologa, innego specjalistę – może odbyć się podczas bezpośredniego spotkania lub za pośrednictwem dziennika elektronicznego, telefonu, maila, innego medium stosowanego w szkole; (2) Przesłanie/przekazanie Formularza Konsultacji Zespołowych (FKZ) do wszystkich osób mających częsty kontakt z uczniem lub dobrze go znających, w tym rodziców (tworzy się Zespół Konsultacyjny); (3) Spotkanie z przygotowanymi rodzicami i nauczycielami oraz wypełnienie Protokołu Konsultacji Zespołowych (PKZ) i na tym można zakończyć procedurę, jeżeli ustalone zostały konkretne rozwiązania.

Z doświadczeń osób praktykujących SzOF w kraju i na świecie wynika, że czasem wystarczy jedno efektywne spotkanie na rok – 60 minut ustrukturyzowanego spotkania, podczas którego omawiane są odpowiedzi oraz ustalany jest plan wsparcia i osoby zaangażowane. Przedstawienie funkcjonowania ucznia z różnych perspektyw jednocześnie jest efektywniejsze niż indywidualne rozmowy z każdym

osobno. Pozwala zebrać informacje dotyczące doświadczeń w specyficznych dla osoby sytuacjach oraz skonfrontować wnioski obserwacyjne. Daje miejsce na dyskusję możliwych przyczyn czy rozwiązań. To również jest przykład EBP. Taki model działa na przykład w diagnozie jąkania. Jeżeli problem jest głębszy, nieoczywisty, potrzebna jest dalsza diagnoza z wykorzystaniem Arkuszy Obserwacji Ucznia (AOU) lub innego rekomendowanego narzędzia diagnostycznego w szkole lub poza nią. Po zebraniu danych organizowane jest kolejne spotkanie celem ustalenia wspólnych wniosków i strategii działania. W ciągu roku przewidziane są dwa spotkania ewaluacyjne – po jednym na koniec semestru.

Może wystarczyłby Formularz Konsultacji Zespołowych albo nawet sam Protokół Konsultacji Zespołowych?

1404633509

*** Fot. Shutterstock 1404633509

<Tekst alternatywny: Grafika: czarne tło, w centrum świetlisty zarys drzewa, którego korona łączy się z promieniami tworzącymi okrąg, na szczycie korony słońce, wokół niego okrąg, po jego lewej i prawej stronie dwie połowy słońca, między okręgami widać gwiazdy.>

Protokół Konsultacji Zespołowych jest efektem dyskusji i indywidualnych obserwacji realnie zaangażowanych osób ze środowiska ucznia zamieszczonych w Formularzach Konsultacji Zespołowych. Zawiera m.in. decyzję o potrzebie i zakresie wsparcia edukacyjnego lub specjalistycznego oraz cele, formy, osoby odpowiedzialne, czas i częstotliwość oddziaływań. Jeżeli podczas spotkania podjęto decyzje usuwające lub niwelujące ograniczenia aktywności i uczestnictwa ucznia, to PKZ jest wystarczający. Zdarza się, że ktoś z najbliższego środowiska ucznia znalazł skuteczny sposób na ułatwienie mu funkcjonowania w potencjalnie trudnej sytuacji.

Być może rozwiązaniem będzie zmiana grupy ćwiczeniowej, miejsca siedzenia w klasie lub zaproponowanie określonego koła zainteresowań.

Jak przygotować spotkanie zespołu?

*** Fot. Shutterstock 1879763062

<Tekst alternatywny: Grafika: kompozycja z portretów na puzzlach, jedna postać z lewej strony wskazuje coś kołem, trzy postaci z prawej strony są umieszczone przy podwójnej drabinie, w tle widać dwa koła zębate.>

Spotkanie Zespołu Konsultacyjnego jest o tyle trudne, że gromadzi osoby pozornie ze sobą niezwiązane. Warto jednak pamiętać, że łączy je znajomość ucznia, którego dotyczy spotkanie, oraz wspólny cel – pomoc w zwiększeniu jego zaangażowania. Na co warto zwrócić uwagę?

- **Miejsce i czas** powinny być komfortowe dla uczestników. Doświadczenia pandemii COVID-19 znacznie poszerzyły nasze możliwości. Spotkania mogą odbywać się stacjonarnie lub hybrydowo – rodzic/opiekun czy którykolwiek inny uczestnik mogą skorzystać z połączenia zdalnego. Nie jest to idealne rozwiązanie, ale zwiększa mobilność i szanse włączenia osób, które w inny sposób nie mogłyby uczestniczyć w spotkaniu. Z ustaleniem odpowiadającej wszystkim godziny może być trudniej. W praktyce sprawdza się wybranie jednego dnia pracy stałego zespołu specjalistów i wyznaczenie oddzielnych godzin rodzicom/opiekunom oraz wybranym nauczycielom.
- Najistotniejszy jest **koordynator** spotkania dbający o atmosferę wzajemnego szacunku, pilnujący realizacji celu oraz sprawiedliwie udzielający głosu wszystkim uczestnikom. Jest to tak zwana osoba prowadząca, która nie musi być stała.

Może nim być sam DDU, dyrektor placówki lub osoba przygotowana do prowadzenia mediacji.

Jak poprosić o współpracę innych? I właściwie kogo?

388787821

*** Fot. Shutterstock 388787821

<Tekst alternatywny: Grafika: pomarańczowe tło, trzy błękitne sylwetki ludzkie trzymają piramidę z jasnych kół zębatach zwieńczoną chorągiewką.>

Proszenie o pomoc jest jedną z najtrudniejszych umiejętności, której warto się nauczyć, chcąc pracować efektywnie. Najprościej mówiąc: nie ma sensu pracować samodzielnie. Jak to mówią Anglicy: *Many hands make light work* („Wiele rąk czyni pracę lżejszą”). Współpraca między specjalistami różnych dyscyplin, do których zaliczymy nauczycieli przedmiotu, wychowawców klas czy świetlicy, bibliotekarzy, pracowników niedydaktycznych, trenerów, instruktorów, rodziców/opiekunów, to nie jest prosta suma. Nasze doświadczenia i wiedza mnożą się, potwierdzają lub pogłębiają w dążeniu do wspólnego celu – uczestniczenia w życiu szkoły oraz rozwoju potencjału ucznia, na którym nam wszystkim zależy. Fragmenty działań diagnostycznych pokrywają się z refleksyjną praktyką nauczycieli dążących do stałego doskonalenia własnego warsztatu. Są to systematyczne, uporządkowane obserwacje aktywności ucznia na tle grupy rówieśniczej, ocenianie postępów, dostosowywanie i modyfikacja metod, środków. Istotnej wiedzy na temat funkcjonowania ucznia w środowisku pozaszkolnym mogą dostarczyć nam rodzice/opiekunowie, trenerzy lub instruktorzy zajęć dodatkowych – osoby zaangażowane w wychowanie i rozwój. Czasem nauczyciel przedmiotu, świetlicy czy współorganizujący, ale przede wszystkim rodzic/opiekun potrzebuje ukierunkowania tychże obserwacji i ukazania mu jego roli w procesie diagnozy. Najważniejszym

momentem współpracy jest zrozumienie oraz danie odczuć wszystkim zainteresowanym równości w obserwacji – bez podważania prawdziwości i istotności treści, wniosków, a przede wszystkim samych osób.

Czy koniecznie potrzebujemy rodziców? Przecież w szkole dziecko zachowuje się inaczej niż w domu.

326584544

*** Fot. Shutterstock 326584544

<Tekst alternatywny: Zdjęcie: w prawym dolnym rogu szklanka z wodą stoi na kamieniu, w tle płynąca wartko woda.>

Jeżeli interesują nas przyczyny trudności ucznia, chcemy możliwie dokładnie poznać pozaszkolne czynniki środowiskowe jego zachowania, to warto zapytać rodziców/opiekunów o ich obserwacje. Rodzice/opiekunowie coraz częściej nazywani są „specjalistami od swojego dziecka”. Równoprawne włączenie ich w proces oceny oraz terapii nie umniejsza naszych kompetencji, natomiast pomaga szybciej i skuteczniej zaktywizować ucznia oraz wesprzeć jego uczestnictwo. Czasem dobrze zadane pytanie, metodycznie przeprowadzona rozmowa pełnią funkcję terapeutyczną, jednocześnie wpisując się w tzw. psychoedukację rodziców/opiekunów. Porozumienie, ukazanie wspólnego celu, chęci pomocy dziecku otwiera nam drzwi do nieznanego nam świata uczniów, pomaga adekwatnie rozeznaczyć ich potrzeby i możliwości, a przez to budować autorytet zaangażowanego specjalisty w oczach rodziców/opiekunów. A poza tym już od lat włączenie środowiska domowego jest naszym obowiązkiem. Warto przypomnieć rolę oceny funkcjonalnej w edukacji włączającej:

„Kluczowym pojęciem wdrażanego modelu edukacji włączającej jest ocena funkcjonalna, którą należy traktować jako punkt wyjścia i dojścia dla planowanych

zmian (proces rozwoju – horyzont ukierunkowujący z metapoziomu wszystkie działania w obszarze włączenia). Przez ocenę funkcjonalną rozumie się: Wieloaspektowy proces rozpoznawania zasobów i trudności ucznia oraz oddziałujących na niego czynników środowiskowych, uwzględniający analizę funkcjonowania (opartą na klasyfikacji ICF, wiedzy o kamieniach milowych w rozwoju dziecka) oraz – o ile została postawiona – diagnozę kryterialną (opartą na klasyfikacji medycznej ICD lub DSM), a także adekwatny i podlegający stałej ewaluacji program wsparcia.

Ocena funkcjonalna jest przeprowadzana w środowisku nauczania i wychowania dziecka – w żłobku, klubie dziecięcym, przedszkolu, szkole lub placówce, do której uczęszcza, oraz – jeśli zachodzi taka potrzeba, w placówce specjalistycznej lub w miejscu zamieszkania (na przykład w sytuacji małego dziecka lub gdy uczeń jest objęty indywidualnym nauczaniem). Działania diagnostyczne, których wyniki wykorzystuje się w ocenie funkcjonalnej w systemie oświaty, są podejmowane również w placówkach działających poza tym systemem”. (MEiN, 2020, s. 55–56).

Co zrobić z wynikami? W szkole i tak nie ma miejsca ani czasu na interwencje.

430061770

*** Fot. Shutterstock 430061770

<Tekst alternatywny: Zdjęcie: trzy dłonie zbliżają się do siebie, pomiędzy nimi światło.>

Jak znaleźć miejsce, najlepiej wiedzą mieszkańcy małych mieszkań, a najbardziej wydajni są pracownicy mający dużo obowiązków. Sekret tkwi w organizacji. Interwencja nie musi być zawsze zatem dodatkową godziną zajęć rewalidacyjnych czy korekcyjno-kompensacyjnych. Podniesienie poziomu własnej wartości czy

umiejętności społeczne skutecznie wypracujemy znacznie skuteczniej na ulubionej lekcji, w świetlicy, bibliotece lub na WF-ie.

Przykład: Zdolny uczeń 2. klasy szkoły podstawowej ma duże trudności z koncentracją uwagi. Ze względu na sytuację zawodową rodziców przebywa w szkole od 7:30 do 16:00, korzystając ze świetlicy wraz z około 30 innymi uczniami. Zwykle po obiedzie (ok. 13:00) jest już tak zmęczony hałasem i nadmiarem bodźców, że robi się agresywny – przeszkadza innym uczniom, niszczy przedmioty znajdujące się w pomieszczeniu, nie reaguje na polecenia opiekunów. W porozumieniu z wychowawcą i rodzicami popołudniowe miejsce przebywania dziecka w miarę możliwości zostaje zmienione na bibliotekę szkolną, a dziecko otrzymuje nowe „obowiązki” – pomaga katalogować książki (zdejmuje zniszczone okładki, sprawdza numery, odkłada na miejsce), doradza kolegom i koleżankom książki do czytania, korzystając z własnej wiedzy i doświadczeń oraz informacji, które przyswoiło, słuchając pani bibliotekarki.

Efekty – poprawa zachowania ucznia, zwiększenie uczestnictwa, zaspokojenie potrzeby ruchu, wzrost poczucia własnej wartości.

Nie zapominajmy, że dziecko powinno być przede wszystkim uczniem, a interwencją może być każda metodycznie zorganizowana aktywność w dowolnym czasie w szkole lub poza nią. Należy odpowiednio zorganizować zajęcia, rozmawiając między sobą i z rodzicami/opiekunami, znając wspólny cel, określone, skuteczne metody dla tego konkretnego ucznia w jego określonym kontekście środowiskowym. Ważne jest, aby na lekcjach zastosować zasady projektowania uniwersalnego (Domagała-Zyśk, 2019) i w czasie regularnych zajęć lekcyjnych wykorzystywać:

- różnorodne sposoby prezentowania materiału,
- różnorodne sposoby prezentowania wiedzy i kompetencji przez ucznia – weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się,
- różnorodne sposoby motywowania ucznia do pracy.

Dostępna dydaktyka jest zatem prowadzona z wykorzystaniem zarówno metod tradycyjnych, jak i innowacyjnych (na przykład z wykorzystaniem technologii). Naczelną zasadą jest ta, aby obrazowi towarzyszyły słowa, a słowom – obraz: wykres, film, zdjęcie itp. Takie działania pozwalają także na personalizowanie procesu nauczania i dostosowanie go do potrzeb uczniów z różnymi możliwościami. Ważne jest także, aby w czasie lekcji – wykorzystując zasadę stopniowania trudności – uczniowie mogli prezentować swoje kompetencje w różny sposób, z uwzględnieniem ich specjalnych potrzeb.

A co z uczniami ukraińskimi? Przecież oni są w zupełnie nowym kontekście, często nie znają języka – jak ich oceniać?

2133399895

*** Fot. Shutterstock 2133399895

<Tekst alternatywny: Zdjęcie: dziewczynka trzymająca przed sobą namalowaną farbami flagę Ukrainy.>

Ocena funkcjonalna uczniów z doświadczeniem migracji jest szczególnie trudna. Największą barierą okazuje się, poza językiem, kontekst kulturowy. Pomocne mogą okazać się tłumaczone jeden do jednego Arkusze Obserwacji Ucznia (AOU) – rodzic/opiekun może wypełnić je w swoim języku naturalnym. Nieodzowny jest jednak tłumacz, którego obecność jest rekomendowana podczas spotkania Zespołu Konsultacyjnego. Być może ktoś z organizacji pomocowej zapewniającej opiekę danej rodzinie mógłby wesprzeć nas w zrozumieniu kontekstu kulturowego. Niezmiennie, jak w przypadku wszystkich innych uczniów, rodzice dzieci z Ukrainy powinni zostać obdarzeni szacunkiem i postawą wyrażającą chęć wspólnego pokonywania trudności oraz znajdowania najlepszych rozwiązań dla tego konkretnego dziecka. Dodatkowo powinniśmy być wrażliwi i otwarci na różne reakcje związane z aktualną sytuacją życiową rodziny.

Ćwiczenie

Zastanów się

111725951

*** Fot. Shutterstock 111725951

<Tekst alternatywny: Zdjęcie obrobione graficznie: światło słoneczne rozświetlające sylwetki drzew tworzące odbicie na lekko falującej wodzie.>

Jakie są Twoje cele? Przypomnij sobie, dlaczego wybrałeś/wybrałaś pracę z dziećmi/młodzieżą? Dlaczego wciąż się uczysz, doskonalisz warsztat, zdobywasz nowe umiejętności? Czy chciałbyś/chciałabyś dzielić się posiadaną wiedzą i doświadczeniem z innymi?

Czy polecilibyś/polecilibyś koleżance/koledze Szkolną Ocenę Funkcjonalną Ucznia? Dlaczego?

Nie bój się szukać wsparcia

1913879416

*** Fot. Shutterstock 1913879416

<Tekst alternatywny: Grafika: osiem postaci wspólnie buduje konstrukcję z sześcianów, w tle duża chmura, małe chmurki, motywy florystyczne.>

Bibliografia

Domagała-Zysk E. (2019). *Projektowanie uniwersalne w inkluzyjnej edukacji uczniów ze spektrum autyzmu. Strategie i rekomendacje*. W: A. Prokopiak (red.) *Osoby ze spektrum autyzmu w biegu życia*. Lublin: Wydawnictwo UMCS, s. 139–158.

Domagała-Zyśk E., Mariańczyk K., Chrzanowska I., Czarnocka M., Jachimczak B., Olempska-Wysocka M., Otrębski W., Papuda-Dolińska B., Pawlak K., Podgórska-Jachnik D. (2022). *Szkolna Ocena Funkcjonalna: Przebieg procesu w aspekcie oceny aktywności i uczestnictwa*. Lublin: Wydawnictwo KUL.

<http://hdl.handle.net/20.500.12153/4038>

Kmita U. (2021). *Włączone i wyłączone – nauczanie zdalne dzieci chorych i z trudnościami rozwojowymi*. W: E. Domagała-Zyśk (red.), *Włączmy kamerki. Z doświadczeń edukacji zdalnej w szkole i na uczelni*. Lublin: Episteme. s. 99–112.

<http://hdl.handle.net/20.500.12153/1822>

Krasowicz-Kupis G., Wiejak K., Gruszczyńska K. (2015). *Katalog metod diagnozy rozwoju poznawczego dziecka na etapie edukacji przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Tom I – narzędzia dostępne w poradniach pedagogiczno-psychologicznych i szkołach*. Warszawa: Instytut Badań Edukacyjnych.

<http://eduentuzjasci.pl/publikacje-ee-lista/inne-publicacje/1141-katalog-metod-diagnozy-rozwoju-poznawczego-dziecka-na-etapie-edukacji-przedszkolnej-i-wczesnoszkolnej.html>

MEiN. (2020). *Edukacja dla wszystkich – ramy rozwiązań legislacyjno-organizacyjnych na rzecz wysokiej jakości kształcenia włączającego dla wszystkich osób uczących się*. <https://rzecznikmsp.gov.pl/instytucja-rzecznika/materialy-do-konsultacji-wspieranie-podnoszenia-jakosci-edukacji-wlaczajacej-w-polsce/>

Otrębski W., Mariańczyk K., Amilkiewicz-Marek A., Bieńkowska K.I., Domagała-Zyśk E., Kostrubiec-Wojtachnio B., Papuda-Dolińska B., Pisula E. (2022). *Standardy przebiegu oceny funkcjonalnej oraz planowania wsparcia edukacyjno-specjalistycznego*. Lublin: Wydawnictwo KUL.

<http://hdl.handle.net/20.500.12153/4037>

Wczesna interwencja. Praktyki rekomendowane. Przewodnik dla specjalistów.

(2020); tłum. P. Cichawa. Warszawa: EZRA. UKSW.

<https://www.eurlyaid.eu/eciguidebook/>